

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

**Матеріали
XV Міжнародної науково-практичної
конференції**

22 березня 2023 року

**Одеса
ОДУВС
2023**

УДК 351.74
P68

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

P68 Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 22 березня 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. 362 с.

УДК 351.74

© ОДУВС, 2023

РЕФОРМУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ОСМИСЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Щербань І.В., курсант 202 вводу ФПФПКП
Одеського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Рудой К.М., доктор юридичних наук, професор
професор кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Освітня реформа є пріоритетним напрямом розвитку українського суспільства. Сутність реформування вищої юридичної освіти в Україні полягає в удосконаленні якості змісту юридичної освіти і підготовки у правничих школах сучасним вимогам ринку праці та викликам, що стоять перед сучасним демократичним суспільством, глобальним тенденціям розвитку та завданням професійної діяльності правників у різних сферах. Це питання є важливим для забезпечення освітнього процесу в Україні здобувачів вищої юридичної освіти, правничих шкіл, роботодавців, органів публічної влади, і опосередковано всього суспільства, що надає можливість гармонійно розвиватися з конкурентоспроможним фахівцем та якість правової допомоги.

Основні причини реформування юридичної освіти в Україні зумовлені низкою питань, зокрема:

- удосконалення рівня теоретичних знань і практичних навичок у значній частині випускників правничих шкіл України;
- привернення уваги до формування у здобувачів юридичної освіти цілісного світогляду правника з розумінням суспільної місії, цінностей і значення правничої професії для утвердження верховенства права у сучасному демократичному суспільстві;
- побудова системи формування державного замовлення на підготовку правників;
- підвищення ефективності внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладах вищої освіти;
- вдосконалення якості наукових досліджень у сфері права та їхня невідповідність сучасним потребам держави та суспільства;
- велика кількість закладів вищої освіти, що готують правників;
- поліпшення рівня працевлаштування випускників правничих шкіл [1].

З метою розгляду зазначених питань Міністерство освіти і науки України виступило з ініціативою реформування юридичної освіти, розробивши проєкт Концепції реформування юридичної освіти. Відповідно Концепція покликана розв'язати низку проблем, наявних у системі підготовки правників. Її розробники зосередились на тому, щоб підвищити якість освіти, тим самим стимулюючи зростання конкуренції між правничими освітніми закладами, що у логічному підсумку зменшить їхню кількість. Цьому сприятимуть також

посилення вимог до ліцензування освітньої діяльності, встановлення контролю за якістю пропонованих послуг, розгортання системи підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу, державної атестації випускників тощо. [2, с. 60].

Положення Концепції отримали неоднозначну оцінку, а то й цілковите несприйняття частиною академічної спільноти і практиків. За підсумками обговорення Концепції науковцями було напрацьовано низку обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення процесу реформування юридичної освіти в Україні, які так і не були враховані.

У вересні 2017 року до Верховної Ради України подано проєкт Закону «Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії» [3]. Автори цього законопроекту здебільшого продублювали в ньому основні положення Концепції розвитку юридичної освіти. Трохи детальніше зупинимося на основних положеннях цього законопроекту.

У пояснювальній записці до проєкту Закону України «Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії» висловлюються такі аргументи на підтримку реформування юридичної освіти, зокрема: зміст юридичних дисциплін, що їх викладають у вищих правничих школах України, методика їх викладання, юридична наука, а також адміністрування цих шкіл та університетів загалом не зазнавали якісних змін та залишаються успадкуванням радянської системи юридичної освіти, відповідно до якої юрист сприймається як особа, покликана служити державі, а не захищати та утверджувати права особи [3].

Проєкт Закону «Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії» передбачає запровадження наскрізної магістерської програми для майбутніх правників. Одним із дискусійних положень цього законопроекту є складання всіма випускниками правничих шкіл єдиного державного кваліфікаційного іспиту. У проєкті закону передбачено, що тільки за умови успішного складання відповідного іспиту випускники правничих шкіл одержуватимуть кваліфікацію «магістр» за спеціальністю «Право»/«Міжнародне право» з обов'язковим зазначенням спеціалізації. У проєкті закону визначено, що майбутні правники не складатимуть випускних іспитів у навчальних закладах – для них передбачено лише захист магістерської роботи, що суперечить Закону України «Про вищу освіту», яким передбачено автономію навчальних закладів. Щодо цього нововведення в юридичній літературі висловлюють різні точки зору, одна з яких полягає в тому, що це є позитивною новацією, адже «сприятиме об'єктивній та неупередженій оцінці рівня знань і забезпечить природний відсів невідготовлених та низько мотивованих студентів». Інша думка полягає в тому, що «після такого нововведення цінність отримання правничої освіти в класичних університетах з багатолітніми традиціями правових шкіл буде втрачена назавжди.

Необхідність реформування вищої юридичної освіти спричинена тим, що на думку абсолютної більшості роботодавців (як у державному секторі, так і у приватному), випускники ЗВО мають дуже слабкі практичні навички.

Отже, основним шляхом реформування юридичної освіти є використання двох пов'язаних між собою інструментів: 1) запровадження Єдиного державного стандарту вищої юридичної освіти, узгодженого з потребами роботодавців і спрямованого на розвиток практичних навичок; 2) запровадження ЄДКІ зі спеціальності «Право» як для випускників як бакалаврського, так і магістерського освітніх рівнів, який би давав змогу оцінити рівень відповідності знань та навичок випускника вимогам Єдиного державного стандарту.

Запровадження Єдиного державного стандарту вищої юридичної освіти не повинно розглядатися як загроза автономності та академічним свободам ЗВО, адже ним по суті лише буде пропонуватися перелік певних компетенцій як головний орієнтир у підготовці майбутнього юриста. Натомість ЗВО самі вирішують, якими шляхами забезпечити якісне навчання студента. Крім того Єдиний державний стандарт жодним чином не повинен посягати на право ЗВО створювати спеціалізації в межах загальної освітньої програми з права, пропонувати студентам власні неакредитовані програми тощо.

Спосіб отримання вищої юридичної освіти має передбачати наступні етапи зовнішнього контролю знань та навичок здобувачів: 1) загальне незалежне оцінювання для вступу на бакалаврський рівень; 2) складання ЄДКІ під час завершення навчання на бакалаврському рівні; 3) складання Єдиного фахового вступного випробування для вступників на освітній ступінь магістра зі спеціальності «Право»; 4) складання ЄДКІ під час завершення навчання на магістерському рівні.

Реформа вищої юридичної освіти має передбачати значне посилення освітніх програм, навчальних планів, моделей викладання у наступних напрямках підготовки юристів у ЗВО:

а) удосконалення навчальних програм, спрямованих на оволодіння студентами тими теоретичними знаннями, які є необхідною базою для практичних навичок;

б) детальне вивчення міжнародних стандартів прав людини, практики Європейського Суду з прав людини тощо;

в) навички аналітичного та критичного мислення, професійна етика;

г) прикладні навички (із складання різних видів юридичних документів, надання консультацій, розв'язання практичних кейсів, підготовка до судових процесів, стратегія і тактика судових процесів);

г) інші супутні навички (риторика та ораторське мистецтво, комунікація, тайм-менеджмент, робота з базами даних, організація праці тощо).

Таким чином, реформування юридичної освіти в Україні спрямовано на підвищення якості підготовки юристів, як правоохоронців, правознавців, а також оптимізацію освітніх процесів в закладах вищої освіти юридичного напрямку в Україні.

Література:

1. Проект Концепції реформування юридичної освіти URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorenyanapracovanij-spilno-z-ministerstvom-yusticiyiukrayini-proekt-koncepciyi-reformuvannya>.

2. Білічак О.А. Реформа юридичної освіти в Україні: проблеми і виклики. Освітня аналітика України. 2019. № 3 (7). С. 57–68.

3. «Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії»: Проєкт Закону від 28.09.2017р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62613.

Степанян Р. Е. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СУДОВИХ ДОКТРИН (НА ПРИКЛАДІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ) У НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ПРАВОЗНАВСТВА.....	230
Стоянов К. С. ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ УЧАСТІ ЗАХИСНИКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ (ІХ–ХVІ СТ.).....	232
Сукмановська Л. М. ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	236
Суліма К.В., Дьорова О.М. СІМЕЙНІ ДЕВІАЦІЇ ЯК ФАКТОР ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ	239
Суліма К.В., Трояновський В.С. ФОРМУВАННЯ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ЩОДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ	242
Терлецький А.В. ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ ЯК СЕРВІСНОЇ ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	246
Ульянов О. І., Бурангулов А. В., Жуковський С. В. ПОЛІЦЕЙСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРОВАНА РОЗВІДКОЮ	248
Цалко В. П., Чекмарьова І. М. ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	252
Шувар Н. М., Милан Л. М., Дурис М., ПОВЕДІНКА ПЕДАГОГА У СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЯХ ЯК ЯКІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТІЙКОСТІ ДО СИНДРОМУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ	254
Щербань І.В, Рудой К.М. РЕФОРМУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ОСМИСЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	259
Щурат Т. Г. КОНФІДЕНЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД	262
Юрченко М.М., Гаврилюк А.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ СПРЯМОВАНИХ НА ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	265
Яремчук В.О. КІБЕЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ ТА КРИМІНАЛІСТИКА.....	267
Ярмак В.Х. ЩОДО МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ БОРОТЬБИ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ.....	269
Ярмак Х.П. АДМІНІСТРАТИВНИЙ РОЗСУД В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ...	271